

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021. gada 3.jūnijā Nr. 1-5/119

Ministru prezidentam
vk@mk.gov.lv

Par ierobežojumu atcelšanu

Ministru kabinets teju katru nedēļu nāk klajā ar jauniem ierobežojumu atcelšanas noteikumiem. Jau iepriekš esmu atzinis - no cilvēktiesību viedokļa tas ir apsveicami, jo demokrātiskā tiesiskā valstī pandēmijas dēļ ieviestie pamattiesību ierobežojumi ir regulāri jāpārskata, un tiklīdz tas ir iespējams, tie ir jāatceļ. Taču ierobežojumu pakāpeniska atcelšana nav tikai solis "normālas dzīves" atgriešanās virzienā un "veiksmes stāts" cīņā ar Covid – 19 pandēmiju, bet arī atbildība. Un, vispirms, tā ir atbildība pret to sabiedrības daļu, kuru attiecīgie atvieglojumi noteiktu apsvērumu dēļ neskar. Jautājums būtībā ir par pieņemto lēmumu un no tiem izrietošo seku izskaidrošanu, lai sabiedrība rastu atbildes ne vien uz praktiskiem jautājumiem, piemēram, par rīcību darba tiesiskajās attiecībās, bet arī par pamattiesību jautājumiem.

Vēlos Jūs informēt, ka ik dienu saņemu neskaitāmus satraukuma un neziņas pilnus Latvijas iedzīvotāju jautājumus par valdības lēmumiem attiecībā uz ierobežojumu atcelšanu un sekām, ko tie radīs nākotnē. No tiem nepārprotami izriet, ka cilvēkiem nav skaidrs:

- kāpēc Ministru kabinets ir pieņēmis tieši šādus atvieglojumu nosacījumus;
- kā tie saskan ar Latvija Republikas Satversmē (turpmāk arī – Satversme) nostiprinātajām pamattiesībām, un

- kā šie lēmumi skars viņu dzīves un kā viņiem būtu jārīkojas.

Meklējot atbildes uz iedzīvotāju jautājumiem, nākas atzīt, ka tās nav rodamas valsts pārvaldes Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumu Nr. 360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk arī – Noteikumi Nr. 360) šī gada 28. maija un 1. jūnija grozījumos (noteikumiem nav anotācijas), ne arī vietnē <https://covid19.gov.lv/>.

Satversmes tiesas judikatūrā ir nostiprināta atziņa, ka tiesiskā regulējuma leģitīmo mērķi un atbilstību samērīguma principam pienākums pamatot visupirms ir institūcijai, kas izdevusi tiesību aktu¹. Ņemot vērā minēto atziņu, uzskatu, ka būtu tikai godīgi tiesiskās skaidrības un noteiktības labad atbildes uz sabiedrībai neskaidriem jautājumiem sniegt Ministru kabinetam. Līdz ar to lūdzu sniegt visai sabiedrībai skaidrojumu par šādiem sabiedrību uztraucošajiem jautājumiem.

¹ Salīdzinājumam sk. Satversmes tiesas 2014. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. 2014-02-01 13. punktu.

Vienlīdzības principa nodrošināšana

1. Kopš šī gada 29. maija Noteikumos Nr.360 ir iekļauta nodaļa “V¹. Sadarbbspējīgs vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas sertifikāts un izņēmumi epidemioloģiskās drošības pasākumiem”. Tā paredz tiesības saņemt sadarbbspējīgu sertifikātu par:

- vakcinācijas,
- pārslimošanas vai
- testēšanas faktu.

No Noteikumu Nr. 360 teksta noprotams, šie sertifikāti ir tiesisks apliecinājums tam, ka persona ir tiesīga piedalīties noteiktos pasākumos, kuriem ir noteikts ierobežojums. Noteikumu Nr. 360 38.²⁷ punkts paredz virkni ierobežojumu atvieglojumu tikai vakcinētām un pārslimojošām personām, t.sk. tiesības darbavietā darba telpā pulcēties līdz 20 personām, nelietojot mutes un deguna aizsegus un neievērojot divu metru distanci, piedalīties amatieru sporta kolektīva treniņos (nodarbībās) iekštelpās; amatiermākslas kolektīva mēģinājumu laikā pulcēties vienā grupā, nelietojot mutes un deguna aizsegus un neievērojot divu metru distanci u.c. Ar šī gada 15.jūniju vakcinētās un pārslimojošās personas varēs piedalīties publiskos pasākumos, kā arī saņemt pakalpojumus klātienē, tai skaitā ēdināšanas un izklaides pakalpojumus, saņemt kultūras (kino un teātra izrādes, koncerti, izstādes, muzejpedagoģiskas un izglītojošas norises u. c.) pakalpojumus, piedalīties profesionālās pilnveides pasākumos, kā arī sniegt fotopakalpojumus un piedalīties laulību reģistrācijā, nelietojot mutes un deguna aizsegus un neievērojot divu metru distanci².

Taču šādas tiesības nav paredzētas personām, kas var apliecināt negatīvu testēšanas faktu un par to saņēmušas attiecīgu sadarbbspējīgu sertifikātu.

Pretēji minētajam Noteikumu Nr.360 38.³² punkts paredz, ka plašsaziņas līdzekļu raidījumos, nelietojot mutes un deguna aizsegu arī tad, ja raidījums ilgst ilgāk par 15 minūtēm, var piedalīties un tos var vadīt personas, kas var uzrādīt gan sadarbbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, gan sadarbbspējīgu testēšanas sertifikātu, ka persona pēdējo 48 stundu laikā pirms raidījuma ir veikusi Covid-19 testu, nosakot SARS-CoV-2 vīrusa RNS, un tas ir negatīvs, vai pirms raidījuma veiktais SARS-CoV-2 antigēna tests ir negatīvs.

Sabiedrībai nav rodams saprātīgs skaidrojums, kādēļ mediju jomā testētas personas ar negatīvu rezultātu ir tiesīgas piedalīties raidījumos, taču attiecīgu iespējas nav citās minētajās jomās:

- ņemot vērā, ka pirmšķietami šīs jomas no saskarsmes viedokļa ir līdzīgas;
- ņemot vērā, ka vakcinācija pret SARS-CoV-2 vīrusu joprojām Latvijā nav obligāta.

Lūdzu sniegt sabiedrībai skaidrojumus par attiecīgo atšķirīgo attieksmes, kā arī kādēļ citās jomās nav pieļaujama līdzvērtīgs regulējums kā mediju jomā?

2. Noteikumi Nr.360 neparedz tiesisko regulējumu attiecībā uz to personu tiesībām un iespējām, kas medicīnisku iemeslu dēļ (ko attiecīgi var apliecināt ārsts) nedrīkst vakcinēties. Jāatzīst, ka, neparedzot skaidru tiesisko regulējumu šai personu grupai, pirmšķietami tās var tikt pakļautas diskriminējošai attieksmei uz veselības stāvokļa pamata.

Lūdzu sniegt sabiedrībai skaidrojumu par šo personu tiesībām Noteikumu Nr.360 ietvaros, t. sk., piemēram, par to, kuru no sadarbbspējīgajiem sertifikātiem šiem cilvēkiem ir jāizmanto un kā to iegūt?

² Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumi Nr. 360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai", 38.³². punkts. <https://likumi.lv/ta/id/315304#p38.32>

3. Ar Noteikumu Nr.360 38.²⁸ punktu valdība ir atļāvusi sniegt skaistumkopšanas pakalpojumus (tai skaitā pirtīs, SPA), fotopakalpojumus klātienē, kā arī saimnieciskos pakalpojumus klātienē, kas saistīti ar izklaidi (tai skaitā bāros, naktsklubos, diskotēkās, akvaparkos, slidotavās (iekštelpās), spēļu zālēs, bērnu viesību organizēšanas vietās, izklaides un atrakciju centros, batutu parkos, kameršļūkšanas vietās, bērnu rotaļu istabās, bērnu pieskatīšanas istabās (arī tirdzniecības centros)), ja pakalpojumu sniedzēji ir vakcinēti vai pārslimojoši.

Vienlaikus valdība ir noteikusi, ka uz friziera, manikīra, pedikīra un podologa pakalpojumu sniedzējiem prasības par vakcinācijas vai pārslimošanas fakta apliecinājumu netiek piemērotas līdz 2021. gada 1. septembrim³.

Minētās jomas ir izdalītas kā īpašas, kur pakalpojumu sniedzējs nedrīkst sniegt pakalpojumu, tātad arī strādāt savā profesijā, ja viņš ir tikai testēts. Šādas prasības citām profesijām nav izvirzītas, piemēram, tirdzniecībā vai ārstniecības iestādē, kur pakalpojumu ir atļauts sniegt arī testētam pakalpojuma sniedzējam.

Lūdzu sniegt sabiedrībai skaidrojumus par attiecīgo atšķirīgo attieksmi, kā arī kādēļ skaistumkopšanas un izklaides jomās nav pieļaujams regulējums kā citās jomās?

4. Noteikumu Nr.360 38.²⁸ un 97.punkta nosacījumi skaistumkopšanas un izklaides nozaru darbībai sabiedrības acīs būtībā tiek uztverti kā sava veida “piespiedu vakcinācijas” noteikumi, jo šajās nozarēs nodarbinātajiem tiesības strādāt savā profesijā tiek pakārtotas vakcinācijas faktam turklāt apstākļos, kad:

- vakcinācija ir brīvprātīga un
- šādas prasības citās profesijās, kur saskare ar cilvēkiem ir līdzvērtīga, netiek izvirzītas.

Manā skatījumā, šādi nosacījumi potenciāli var radīt Satversmes 91.pantā nostiprinātā vienlīdzības principa pārkāpumu un Satversmes 106. pantā garantēto tiesību - brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai, nesamērīgu ierobežojumu.

Lūdzu izskaidrot minēto noteikumu “piespiedu vakcinācijas” raksturu. Vienlaikus lūdzu sniegt skaidrojumu par attiecīgo noteikumu atbilstību Satversmes 106. panta noteikumiem.

Darba tiesisko attiecību jautājumi

Lielai daļai iedzīvotāju ir neskaidrība ar vakcinēšanos un darba tiesībām gan no darba ņēmēja, gan no darba devēja viedokļa. Tādēļ lūdzu sniegt nepārprotamu skaidrojumu par šādiem jautājumiem:

1. Vai darba devējs darba attiecību turpināšanai kā obligātu nosacījumu drīkst darbiniekam izvirzīt vakcinācijas pret Covid 19 prasību?

2. Ja darba ņēmējs izmanto tiesības nevakcinēties, neskaidrs ir jautājums par testēšanās izmaksām. Lūdzu skaidrot, kas ir atbildīgs par testēšanas izmaksu segšanu.

3. Kā rīkoties darba devējam, ja nevakcinētu darbinieku nav iespējams nodarbināt citā darbā, kurā nav tiešas saskares ar cilvēkiem?

4. Vai tiks nodrošināts valsts atbalsts nodarbinātajiem, kuri būs izmantojuši savas tiesības nevakcinēties un tā dēļ nevarēs strādāt (piemēram, nozarēs, kur darbība atļauta, ja

³ Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumi Nr. 360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai", 97. punkts. <https://likumi.lv/ta/id/315304#p97>

pakalpojuma sniedzējs (nodarbinātais) ir vakcinēts vai pārslimojis)? Ja šāds atbalsts tiks nodrošināts, lūdzu informēt, kāds un cik ilgi?

Ņemot vērā tēmas aktualitāti, atbildi lūdzu sniegt līdz **šā gada 10. jūnijam**.

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu